

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. An privilegium fori, & immunitas Ecclesiastica formaliter sit
juris divini?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

S. II.

Origo status Ecclesiastici & privilegio-
rum Clericalium.

de transact.] est status Clericalis, seu Clericatus; hæc quippe deputantur in sortem Domini, unde Clerico nomen in c. 1. dist. 21. Si per deputacionem, puta indumentum habitus religiosi & receptionem solemnem Professionis, est Monachus, seu status Regularis & Religiosus: Omnes quippe Regulares sub hoc nomine comprehenduntur. Unde patet, omnem quidem Clericum, vel Regularem esse personam Ecclesiasticam, non autem omnem personam Ecclesiasticam, esse Clericalem, cum detur bona illatio à specie ad genus, non item à genere ad speciem.

4. Caterùm dixi in definitione status Ecclesiastici, per Ecclesiasticum Ministrum. Cùm enim nemo det, quod non habet, nemo etiam potest in statu Ecclesiastico quempiam collocare, qui non ipse sit in eodem gradu constitutus; ut est Episcopus respectu Clericorum ordinandorum, & Superior Regularis respectu status Regularis.
5. Ex quo intelliges primò: Eremitas, qui de licentia Episcopi, vel Superioris Regularis ejus Ordinis gestant habitum Religiosum, & sub ejus obedientia à secularibus curis segregati vitæ solitarie exercitijs vacant, esse personas Ecclesiasticas contentas nomine Monachorum, eorumque privilegijs gaudere; non autem illos, qui absque Superioris Ecclesiastici Autoritate proprio libitu ejusmodi habitum gestant, vitamque exercent, uti cum Navarro docet Engel l. 5. tit. 39. n. 130. Bordonus de privileg. Cler. c. 1. n. 31.
6. Intelliges secundò. Inter personas Ecclesiasticas computari Ordines militares, quippe Ecclesiasticâ Autoritate deputatos ad DEO servendum per impugnationem infidelium. Item Moniales, Oblatos, Novitios & Novitias ac Tertiarios Ordinis S. Francisci, Gordon. ibidem, n. 28.
7. Intelliges tertio. Cùm agitur de privilegijs, nomine Clericorum venire omnes Religiosos utriusque sexus, non tantùm Professos, sed etiam Novitios, ita ut dicta de privilegijs Clericorum etiam sint intelligenda de Religiosis, quantumvis in odiosis non veniant nomine Clericorum: favores quippe sunt ampliandi, odia restringenda. Ita omnes cum Navar. Layman, Diana.

STATUS Ecclesiasticus tam quoad Clericatum, 2. quàm Monachatum, in nova lege à Christo sumpsit originem; Clericatus quidem, nunquid enim ipse est institutus à Patre æterno Sacerdos in æternum secundùm Ordinem Melchisedech? Ps. 109. Monachus verò; quia quamvis sine voto, tria tamen vota Religiosa obedientiæ, paupertatis, & virginæ castitatis servavit usque ad mortem: cùmque utrumque statum non ab homine sed à DEO Patre luminum acceperit, a quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum. Jac. 1. v. 17., uterque status est juris Divini. Ipse porò ceu summus Sacerdos & Episcopus Caputque Ecclesiæ, Apostolos, tanquam prima in statu Clericali membra instituit, ipsosque in Clericos, Sacerdotes, Episcopos ordinavit, atque ad Divina mysteria populis ministranda deputavit. Neque dubites, eosdem Apostolos etiam statum Religiosum sub Christo Capite fuisse profectos, cùm dicerent: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Matth. 19. Ita enim sentit D. Thomas, 2. 2. q. 88. a. 4. ad 3. dicens: Apostoli autem intelliguntur novisse pertinentiam ad perfectionis statum, quando relictis omnibus secuti sunt eum.

Duplex est præcipuè privilegium Clericorum: 9. Canonis, & fori. Privilegium Canonis est, quo à jure Canonico seu Ecclesiastico cavetur Clericis, ne à quoquam injuriosè percutiantur sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, reservata extra articulum mortis, in Concilio Lateranensi, celebrato sub Innocentio II, a. 1139. & refertur in c. si quis, 29. 19. q. 4. Ex quo patenter constat, hoc privilegium esse juris humani. Privilegium fori est, quo persona Ecclesiastica eximitur à seculari jurisdictione, tam in civilibus, quàm criminalibus, simulque ab omnibus oneribus personalibus & realibus Laicorum, & vocatur immunitas Ecclesiastica. De qua celebris quæstio est, utrùm sit juris Divini, vel humani? Unde sit

ARTICULUS II.

An privilegium fori, & immunitas Ecclesiastica formaliter sit juris divini?

SUMMARIUM.

1. Munia spiritualia Clericis competunt jure Divino.
2. Quicquid Laici obtinent in spiritualibus, habent beneficio Ecclesiæ.
3. Immunitas Ecclesiastica originaliter est juris Divini.
4. Immunitas Ecclesiastica spectari potest in communi, & in particulari.
5. Immunitas Ecclesiastica secundùm se est juris Divini.
6. Est ex antiquissimo usu gentium, dictante naturâ, teste Scriptura.
7. Instituta in antiquo testamento.
8. Non antiquatum; 9. sed roboratum in novo.
10. Ut agnoscunt Concilia & SS. Canones.
11. Adversariorum evasio depellitur.
12. Fundamentum ex ratione.
13. Extenditur immunitas juris Divini etiam ad bona Ecclesiasticorum.
14. 15. 16. Rationes pro hac sententia.
17. Immunitas Ecclesiastica quoad applicationem in particulari est juris Pontificii.
18. Objeccio prima, quod immunitas Ecclesiastica non sit juris Divini naturalis. 19. nec posteriori.
20. Immunitas est juris Divini naturalis, ideoque formaliter invariabilis.

Y 3

21. Est

21. Est & juris Divini possessio: nec appellatio D. Pauli probat oppositum.
22. Initium non habet ab Imperatoribus.
23. Solvuntur instantia de reconventionem & fundo.
24. Immunitas est juris Divini scripti.
25. Clerici sunt Reip. cives privilegiati, non prociati subditi.

§. I.

Certiora pramittuntur & status quaestio- nis exponitur.

1. Certum est primò apud omnes Catholicos Theologos & Canonistas, ea quæ sunt merè spiritualia, Divina, Ecclesiastica, Clericali statui propria, uti sunt consecrare, & administrare Sacramenta, interpretari verbum DEI, corrigere circa ista delinquentes, & infligere pœnas spirituales, sive censuras Ecclesiasticas, Clericis iure Divino & formaliter competere. Uti
2. Certum est secundò. Quicquid juris & potestatis habent Laici in spiritualibus, uti est jus patronatus, sepulturæ, exigendi pensiones beneficiorum Ecclesiasticis impositas, id totum habere ex beneficio & concessione Ecclesiæ.
3. Certum est tertio, apud omnes hanc immunitatem & exemptionem Clericorum ab oneribus & jurisdictione Laicorum saltem originaliter, causaliter, seu fundamentaliter esse juris Divini, maximè que in iure divino, & naturali fundatam. Quæstio igitur est, utrum hæc immunitas etiam immediatè & formaliter sit juris Divini, quod multi negant, quamvis fortè magis nomine quam re discordes, ut notat Clariss. Rambek panopl. disp. 1. c. 2. Censent Jo. Medina, Sotus, Sayr. in thes. l. 3. c. 22. Molina de J. & Jus. to. 1. tr. 2. disp. 31. Covarr. qq. pract. c. 3 t. Castropol. part. 2. tract. 12. p. 1. n. 4. exemptionem Clericorum formaliter & immediatè esse juris humani Pontificii, tanquam in iure Divino fundatam. Ex adverso Barbosa l. 1. de iure c. 39. Lugo disp. 36. de Jus. n. 10. Suarez in defens. fid. Cath. l. 4. c. 9. Diana, Azor, Layman, Tamburinus, Rambek, Bordonus, alii que plurimi docent, Clericos de iure Divino formaliter & immediatè tam quoad personas, quam quoad res, & loca immunes esse. Priusquam quæstioni respondeam.
4. Observo: Immunitatem Ecclesiasticam dupliciter posse considerari, primò formaliter, secundam se & in communi; secundò materialiter, & in hypothesi particulari, prout est applicata ad casum particularem in individuo, uti videmus aliqua secundum se esse iure naturali & Divino illicita, quæ tamen, materiâ per adventum circumstantiarum particularium immutata, fiunt licita, uti est homicidium, acceptio, vel defensio rei alienæ invito Domino, &c. quæ tamen Divino & naturali iure prohibita, tamen in particulari casu, propter inculpata defensionem vitæ, vel commune bonum Reip. honestari possunt.

Resolutio quæstionis.

CONCLUSIO, Immunitas Ecclesiastica & jurisdictione seculari & oneribus laicis secundum se & in genere est juris Divini, Ita Autem.

Probatur primò è S. Script. Vet. Testamenti, ex qua constat, etiam in lege naturæ, & inter gentiles, qui solius luminis naturalis instinctum sequebantur, personas DEO sacratas, eorumque bona à popularibus oneribus fuisse immunes: quod postmodum legis antiquæ tabulis Divino & positivo præcepto fuit insertum. Ita Gen. 47. habetur, omnes possessiones Ægyptiorum Pharaoni venditas ejus dominio accessisse, præter terram Sacerdotum, quæ à Rege tradita erat eis. Ex n. 26. Ex eo tempore usque in præsentem diem in universa terra Ægypti Regibus quinta pars solvitur, & factum est quasi in legem; absque terra Sacerdotali, quæ libera ab hac condicione fuit. Ubi Glossa Ordinar. Hoc significat Ecclesiæ terram, in qua veri sunt Sacerdotes, liberam esse à censu mundano. Item Elidra 1. c. 7. Sancivi Artaxerxes Rex potentissimus, ne Sacerdotes unâ cum reliqua gente Hebræa vectigales essent. Vobis, inquit, quoque notum facimus de universis Sacerdotibus, Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus Nabineis, & ministris domus DEI hujus, ut vigiliæ, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos. Eandem immunitatem & prærogativam Sacerdotibus à Romulo aliter tam mox ab urbe condita refert Demetrius Rom. antiq. l. 3. c. 7. eamque apud Dryadas Germanorum mythas viguisse testes sunt J. Cæsar. l. 4. comment. & Diodorus Siculus Biblioth. l. 1. c. 4. Cæterum hanc sacrarum personarum supra vulgus eminentiam, quam antea per naturale dictamen humanis mentibus inscriperat, suomet ore DEUS consecravit, cum Vet. Testamenti Sacerdotes & Levitas à cunctis oneribus populi eximios esse jussit. Num. c. 3. & 18. Exodi 30. v. 12.

Neque dicas: hoc præceptum Divinum fuisse partim judiciale, partim cæremoniale; quod sub novæ legis initium fuerit antiquatum. Nam contra est, quod non sint ex toto antiquata & emortua illa præcepta cæremonialia, quæ simul erant moralia, prout constat in præcepto de sanctificatione Sabbathi, quod partim erat morale & à lege naturali derivatum, dictante, quod aliqui dies Creatoris cultum sint specialiter deputandi: partim erat cæremoniale, quatenus hæc particulari Sabbathi dies fuit ad Divinum cultum determinata: & ideo licet in lege nova cessaverit ejus obligatio & efficacia, quæ parte erat cæremoniale [sic enim erat alligatum & proprium antiquæ legi & testamento] non tamen cessavit, prout erat morale: Atque præceptum de immunitate Sacerdotum & Levitarum non erat purè cæremoniale, sed etiam morale, fundatum in dictamine naturali, quod personæ DEO sacræ, adeoque in altiori gradu constitutæ non sint subijcendæ jurisdictioni inferioris ordinis: ergo tamen modò cessaverit quantum ad specificam figuram, ut qui Sacerdotii, utpote quo tantum figurabatur

novæ Legis Sacerdotium: hoc tamen in illius vicem substituto & in majorem perfectionem evecto, etiam præceptum Ecclesiasticæ immunitatis non antiquari, sed magis perfici, ac roborari oportuit.

9. Probatur secundò autoritate Novi Testamenti. Et primò ex Matth. c. 17. v. 24. ubi cum Christus Petrum interrogasset: *Reges terra a quibus accipiunt tributum, vel censum: a filiis suis, an ab alienis?* Petro respondente, *ab alienis*, Christus intulit: *ergo liberi sunt filii.* & mox tantùm ad evitandum scandalum jubet pro ea vice tributum pendì: *ut autem non scandalizemus eos, da pro me, & te &c.* Hic Petrus, in cujus persona representabatur status Ecclesiasticus, [cujus membra rectè dicuntur filii, & esse de familia Christi, utpote in DEI sortem specialiter assumpti, unde & Clerici dicuntur] liber à solvendo tributo pronunciat.

Rursus Act. 20. v. 28. Episcopi & Prælati dicuntur per Spiritum S. constitui *Rectores*, adeoque Superiores & Judices Ecclesiarum. Et Petro dictum Jo. 21. 17. *Pasce oves meas.* Quibus verbis ipse supremus, & alii participatâ jurisdictione subordinati pastores supra fideles sunt constituti: ergo eodem ore et jure Divino Episcopi & Prælati sunt Judices personarum ad se pertinentium, & Laici non sunt pastores sed oves respectu Ecclesiasticorum. Quis autem non palpet, [inquit noster P. Engel hoc tit. §. 2.] summam inconvenientiam, ut Pastores regantur & judicentur ab ovis? & ut secularis & mundana potestas circa idem objectum sese immisceat in potestatem toto ordine sublimiorem? Cùm & perpetua Ecclesiæ consuetudo, interpres optima, præter SS. Canonum, quos fœdè referemus, auctoritatem hanc Divino jure fundatam jurisdictionum diversitatem confirmet.

10. Probatur tertio autoritate SS. Canonum & Conciliorum. Nam Leo X. in Concilio Lateranensi sess. 9. dicit: *Et cùm à jure tam Divino, quàm humano Laicis nulla potestas in Ecclesiasticas personas attributa sit.* quod ipsum habetur in c. non minus 1. de immunit. & c. quamquam 4. de censib. in 6. his verbis: *Cùm igitur Ecclesiæ Ecclesiasticæ, persona & res ipsarum non solum jure humano, quin imò & Divino, à secularium personarum exactionibus sint immunes.*

11. Respondent Adversarii To jure Divino accipi pro canonico, & jure humano pro Civili. sed huic frigidæ expositioni, alienæ à stylo & consuetudine SS. Canonum obstat primò Concilium Trident. sess. 25. cap. 10. dicens: *Personarum Ecclesiasticarum immunitatem DEI ordinatione & canonicis sanctionibus consecutam.* Ubi vides canonicum jus à Divina ordinatione seu jure distinctum. Obstat c. si Imperator. 11. dist. 98. ubi habetur: *Non à legibus publicis, non à potestatibus seculi, sed à Pontificibus & Sacerdotibus [NB] Omnipotentem DEUM voluisse Clericos & Sacerdotes ordinari, & discuti, h. e. judicari per c. discute 6. 3. q. 6. & c. judicantem 11. 30. q. 5.* Obstat auctoritas Constantini M. qui in Concilio Nicano, cùm ipsi Clericorum accusationes offerrentur, vocatis reis, libellos incendit, & dixit: *vos à nemine judicari potestis, quia solius DEI*

judicio reservamini. Dii enim vocati estis. Ire, & inter vos causas vestras disponite, quia dii num non est, ut nos judicemus DEOS. Cujus sententiæ fuerunt ejusdem quoque Successores Valentinianus, Theodosius, Arcadius, relati in c. in continua. 5. 11. q. 1.

Quòd porrò jure Canonico personis Ecclesiasticis cautum sit de Immunitate, constat ex integritatibus Juris de judic. & de foro compet. vel maximè verò ex Bulla Cœnæ D. quotannis promulgari solita, in qua censurâ excommunicationis fulminantur omnes Ecclesiasticæ immunitatis violatores.

Probatur quartò ratione. Si jure Divino institutum est regimen Ecclesiasticum, multò eminentius regimine politico, & ab illo distinctum, tunc etiam jure Divino status Ecclesiasticus non est subjectus jurisdictioni regiminis politici: atqui antecedens est verum: ergo & consequens. Sequela liquet: quia jurisdictioni non se extendit ultra limites sui objecti & fori; & potissimum inferior non potest se intrudere intra limites fori Superioris. Minor ex dictis patet: quia Christus instituit Rectores & Pastores Ecclesiæ; adeoque & regimen Ecclesiasticum, ita ut eodem jure hierarchia & regimen Ecclesiæ sit institutum, quo ipsa Ecclesiæ, cùm unum sine altero non possit subsistere.

Neque existimes, ista pertinere solummodo ad exemptionem & immunitatem personalem, non item realem. Nam præcitatæ Canones & Concilia etiam res tum Ecclesiarum, tum personarum Ecclesiasticarum ab exactionibus jure Divino immunes pronunciant. Unde Azorius to. 1. l. 5. c. 12. q. 1. cùm Recentiores quosdam Theologos pro contraria sententia retulisset; rectè subjicit: *Debet tamen majoris ponderis & firmitatis esse, quod in jure Canonico decisum legitur, quam quod in contrarium prædicti recentiores Theologi docuerunt: illorum enim auctoritas privata est, & solummodo tantum probat, quantum ratione [nisi jus resistat] convincunt: SS. autem Canonum auctoritas publica est, & authentica, à qua non licet sine piaculo recedere.*

Et ratio est primò: quia magis dignum trahit ad se minus dignum, c. quòd in dubiis 3. de consec. Ecclesiæ. & quæ Religiosis adherent, religiosa cententur, L. que Religiosis 43. ff. de Rei vindicatione. Res quoque Clericorum & res Ecclesiasticæ quantum ad evitandam secularium jurisdictionem parificantur; eo quòd hoc ipso persona Clerici traheretur in judicium & sententiam Judicis Laici, si de bonis ipsius in judicio Laicali agi posset, ut docet P. Engel. loc. cit.

Ratio est secundò. Clerici novæ Legis non sunt deterioris conditionis, quàm Sacerdotes & Levitæ antiquæ Legis, quibus omnia solum in figura contingebant, erantque solum umbra quædam nostri Sacerdotii: sed illi jure Divino erant in suis bonis immunes ab exactionibus & tributis: ergo & Clerici novæ Legis. Et certe apud profanas quoque & veri Numinis ignaras gentes, non solum personas sed etiam bona ipsorum fuisse à vectigalibus immunita, testantur Authores primitus allegati.

Ratio est tertio, Bona Clericorum, præsertim

tim prospectu Ecclesie acquisita, sunt de patrimonio Christi, atque ex bonis DEO oblatis pro eius honore, sustentatione Ministrorum, & pauperum: sed ista jure Divino sunt exempta à potestate Laicorum: Nam tributa & exactiones sunt signa ac protestationes subjectionis, ut inquit Apostolus Rom. 13. 6. dicens: *ideo & tributa præstatis*. Sed bona DEO oblata, & ad patrimonium Christi pertinentia, cujus administratio Ecclesie competit, non sunt capacia subjectionis erga potestatem laicalem: ergo super illis non possunt imponi tributa, & exactiones. Vide e, *expedit 13. 12. 9. 1. c. cum ex eo. 34. de elect. in 6.*

27. Dixi tamen in conclusione: immunitatem Ecclesiasticam formaliter secundum se, & in genere esse juris Divini; nam quoad executionem & applicationem determinatam in particulari & ad singulare individuum est juris humani Pontificii: e. g. quod primà Tonsurâ initiatus, quod Novitius, quod Tertiarius &c. inter Ecclesiasticas personas annumeretur & gaudeat fori privilegio, SS. Canonibus Ecclesie, & SS. Pontificum dispositioni debet, quibus ejusmodi particularem determinationem ac dispensationem DEUS in pluribus reliquit; uti determinationem diei Dominicæ pro cultu Divino, determinationem Decimarum &c. quod notanter expressit Tridentinum, cum dixit: *Ecclesiasticarum personarum exemptionem DE I ordinatione, & Ecclesiasticis sanctionibus esse constitutam*. Cujus quidem signum manifestum est; quod multi extent SS. Canones, quibus in specie definitum est, quibus personis, quibus casibus, & quousque hac immunitas Ecclesiastica competat, quando muretur, auferatur, &c.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

28. Objicis primò. Si immunitas Clericorum foret juris Divini, vel foret juris Divini naturalis, vel positivi: neutrum potest dici. Non quod sit juris Divini naturalis: primò, quia hoc est invariabile: atqui immunitas Ecclesiastica est variabilis, patiturque se restringi ac minui, quod ostendunt complures variationes per SS. Canones expressæ. Secundò; quia natura characteris & status Clericalis non excludit subjectionem ad forum sæculare: neque enim repugnat, eandem personam esse addictam Divino cultui, simulque subditam foro & jurisdictioni Principis sæcularis. Imò terriò: De facto in primitiva Ecclesia, & posterioribus sæculis non tantum Paganis sed etiam Catholicis Imperatoribus Clerici paruerunt: Unde & D. Paulus appellavit ad Cæsarem, & constat ex Aët. 25. & toto tit. *C. de Saeros. Eccles.* Et quartò: Juris naturalis nullum datur initium; sed privilegium fori initium agnoscit & originem ab Imperatoribus, præsertim Justiniano constit. 83. qui tamen privilegium fori Clericalis tantum in civilibus concessit; in criminalibus verò sub sæculari potestate reliquit. Quintò: Adhuc Clerici sunt subiecti quandoque potestati Laicali, uti patet in Clerico, qui Minoribus initiatus caret beneficio, juxta Trident. Sess. 23. c. 6. item in causa reconventionis, in causa

feudi, in causa gravis delicti, ratione cujus tractatur curia sæculari.

Quod neque sit de Jure Divino positivo, probatur, quia nullus est assignabilis clarus S. Scripturæ textus, qui non in alium sensum facile explicari possit. Et quamvis textus Matth. 17. favoreat exemptioni D. Petri, tamen nullum est fundamentum, exemptionem Petro ex speciali ipsius prærogativa concessam extendendi ad omnes Ecclesiasticos: Et tamen dicas, Ecclesiasticos esse de familia Petri, vel Christi, hoc tamen nil probat: nam omnes Christiani & baptizati possunt dici de familia Christi & Petri: siquidem per baptismum intrant in Ecclesiam, cui Petrus præest, ex hoc tamen minime sequitur, quod sint exempti à jurisdictione fori sæcularis.

Respondeo. Esse de jure Divino tam naturalis, quam positivi. Ad primam impugnationem distinguo majorem, jus naturale est invariabile, formaliter & intrinsecè, concedo; materialiter & extrinsecè, nego: sed immunitas Ecclesiastica variatur formaliter intrinsecè nego; materialiter extrinsecè, concedo; vel subaliquo: quoad exercitium seu executionem in particulari concedo, [quod est immunitati materiale]; quoad ipsam immunitatem secundum se & in communi, nego: ergo immunitas non est juris Divini sed humani, quantum ad executionem & applicationem in particulari, concedo; quoad ipsam immunitatem secundum se, nego consequentiam.

Ad 2. nego antecedens, cujus oppositum in nostris fundamentis ostendimus. Et ad tertiam probationem, quæ priori succollat, dico, id totum de facto, non de jure contigisse, sicut si nunc quoque Clerici jurisdictioni sæculari parere cogantur, non juri, sed facti violentiæ adscribendum erit.

Appellatio D. Pauli ad Cæsarem nihil probat: quia non appellavit ad Cæsarem tanquam ad suum, sed tanquam ad judicem & Superiorem Officialium Cæsareorum, à quibus injustè vexabatur; actor autem sequitur forum rei, per *C. Cleric. 5. de foro compet.* Alii dicunt, Paulum appellasse appellatione naturali, seu facti, non appellatione legali, seu juris; h. e. in defectu alterius auxilii; quo se posset adversus injuriam tueri, Cæsaris auxilium; qui juvare posset, implorasse, quod est juris naturalis remedium unicuique concessum.

Ad 4. Respondeo, Immunitatem Ecclesiasticam ab Imperatoribus non accepisse initium, sed robur; eosque non novum jus statuisse, sed jus Divinum declarasse, ejusque exercitium autoritate legum firmasse: quod pridem ante Justinianum à Constantino M. præstitum, constat ex præcedenti. Si qua porro huic Clericorum privilegio contraria Principum edicta & constitutiones reperiuntur, tanquam Divino & Canonico juri contraria; sunt habenda pro nullis.

Ad 5. Respondeo: Clericum in Minoribus constitutum & beneficio carentem, tunc solum jurisdictioni fori sæcularis subesse, quando caret requisitis à Tridentino cit. Sess. 23. c. 6. præscriptis: quorum defectu probato non agnoscitur esse è statu Clericali, nec proinde gaudet privilegio

gio Clericali. Ad alterum, quod additur de reconventionem & feudo: quicquid sit, an Clericus coram Iudice seculari reconveniri possit, de quo disceptant Authores? Respondeo, utrinque Iudicem laicum procedere, tanquam jure Ecclesiastico delegatum, ut colligi potest ex c. 1. de mut. petit. ex c. ceterum. §. de judic. & c. verum. 7. de foro compet. Bordon. de privileg. Cleric. c. 2. n. 50. Adde ex P. Engel l. 3. tit. 49. n. 24. bona feudalia non transire pleno jure ad Clericum, sed Dominum, qui ea concedit; certas sibi condiciones, & jura reservare, ideoque Clericos in istis bonis iudicium Domini secularis declinare non posse. Nostra verò assertio procedit de bonis allodialibus & patrimonialibus. In causa verò delicti tunc primum Clericus traditur brachio seculari puniendus, quando à statu Clericali dejectus, & in laicalem redactus, privilegiis quoque Clericalibus est exutus.

24. Ad alteram partem cornuta objectionis Respondeo, neque hoc cornu ferire: nam primò tametsi immunitas non esset de jure divino scripto, sufficeret quòd esset de jure Divino tradito & definito, quorum utrumque satis apertè constat ex præallegatis auctoritatibus Conciliorum

& SS. Canonum. Insuper esse de jure Divino scripto, & ex eo per evidentem consequentiam deduci ex verbis Christi: *ergo sunt liberi, Pasce oves meas*, &c. §. priori ostensum est.

Objicies tamen secundò. Decet ut concives, & unius Reip. membra convenient sub jurisdictione unius capituli, & turpis est omnis pars discordans à suo toto: sed Clerici sunt concives unius Reip. cum secularibus, gaudentque communibus favoribus: ergo æquum est, ut etiam subint jurisdictioni Civili, & in suis bonis portent onera, quæ portant seculares: nam qui sentit commodum: sentiat etiam onus.

Respondeo distinguendo majorem: si non sunt membra & Cives privilegiati, concedo; si sunt privilegiati non subditi, & habentes proprium forum, nego maj. & sic distinctà minore, nego consequentiam. Ad hoc porrò, ut non discordent ab aliis membris, & præter commoda etiam onus sentiant, nequaquam necesse est, ut cum aliis civibus habeant eundem iudicem & jurisdictionem, sed sufficit, quòd teneantur saltem indirectè se conformare aliis membris in legibus ad communem tranquillitatem pertinentibus, uti priùs dictum Disp. 35. Art. 5. §. 5.

ARTICULUS III.

Quomodo acquiratur, amittatur, & mutetur privilegium fori?

SUMMARIUM.

1. Privilegium fori acquiritur Ordinatione, & collatione habitus Religiosi.
2. Invalida ordinatio non confert privilegium.
3. Confert autem illicita.
4. Illicite ordinatus privatur privilegio per sententiam iudicis.
5. Ordinatus per saltum acquirit privilegium Clericorum.
6. Gaudent privilegio Novitii, Moniales, Novitiae.
7. Conditiones à Tridentino præscriptæ tonsuræ, & in Minoribus constitutæ, ut gaudeant privilegio.
8. Ille conditiones collectivè sunt intelligendæ.
9. Religiosi non tenentur ad illas conditiones.
10. Tenentur verò Clerici scholares excepto servitio Ecclesiæ.
11. Servitium Ecclesiæ debet esse spirituale, quæ non requirit expressum mandatum Episcopi.
12. Debet habere moralem perseverantiam.
13. Potest contra conditiones Tridentini præscribi.
14. Concilia æquiparantur SS. Evangelis in materia fidei.
15. Per clausulam Tridentini derogatur tantum præteritis contrariis consuetudinibus.
16. Immunitas Ecclesiastica nec à S. Pont. nec contrariâ consuetudine tolli potest.
17. SS. Canones circa immunitatem nil mutant formaliter, sed tantum materialiter.
18. Clericus non potest renunciare privilegio fori.
19. Quanta depositio habitus sufficiat ad amittendum privilegium fori?
20. Ad amittendum privilegium defectu 3. conditionum non prærequiritur trina monitio.
21. Prærequiritur tamen sententia declaratoria, R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. II.

§. I.

Acquisitio fori.

Privilegium fori acquiritur iis modis, quibus si aliqua persona in statum Ecclesiasticum cooptatur: Is modus in genere, ut dixi initio hujus Disputationis, est destinatio personæ ad speciale DEI servitium, quæ si fiat per ordinationem, constituit personam in statu Clericali; si per collationem habitus Religiosi, constituit in statu Religioso. Cùm igitur privilegium fori acquiratur per assumptionem ad statum Ecclesiasticum, duplex etiam est modus specificus, quo privilegium fori acquiritur. Primus est Ordinatio, quæ incipit à prima Tonsura, quamvis illa non sit nisi præambulum ad SS. Ordines, neque imprimat intrinsecum characterem, ut suo loco dicitur; per primam quippe Tonsuram persona jam discriminatur ab aliis Christianis, atque in sortem Domini assumpta disponitur ad SS. Ordines suscipiendos: ideoque Episcopus post collatam primam Tonsuram, sic Neoclericos alloquitur: *Filii charissimi animadvertere debetis, quòd hodie de foro Ecclesiæ facti estis, & privilegia Clericalia sortiti estis. Cavete igitur, ne propter culpas vestras illa perdatis, &c.* Secundò, collatio habitus Religiosi facta à Superiore habente potestatem conferendi ejusmodi habitum, per hanc quippe persona specialiter DEO dedicatur, & collatur in statu Ecclesiastico juxta Auth. post. l. 12. C. de SS. Eccles. Ingressi Monasteria ipso ingressu se suaq. dedicant DEO.